

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

28 януари 1992 година*

„Членове 48, 59, 67 и 106 от Договора за ЕИО - Приспадане на осигурителни вноски”

По дело С-204/90

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, на основание член 177 от Договора за ЕО от Cour de cassation de Belgique (Белгия) в производството, висящо пред този съд между

Hans-Martin Bachmann

и

белгийската държава

относно тълкуването на членове 48, 59, 67 и 106 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател, г-н R. Joliet, г-н F. A. Schockweiler и г-н F. Grévisse, (председатели на състав), г-н С. N. Kakouris, г-н J. C. Moitinho de Almeida, г-н G. C. Rodríguez Iglesias, г-н M. Díez de Velasco и г-н M. Zuleeg, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Mischo,

секретар: г-н J. A. Rompre, заместник-секретар,

като взе предвид писмените становища, представени:

- за ищеца по главното производство, от адв. Jean-Pierre Nemery de Bellevaux, от адвокатската колегия на Брюксел,

- за ответника по главното производство, от адв. Ignace Maselis, от адвокатската колегия на Брюксел,

- за Федерална република Германия, от г-н Ernst Roeder, в качеството на представител,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н Jean-Claude Séché, правен съветник, в качеството на представител,

предвид доклада от съдебното заседание,

* Език на производството то: френски.

след като изслуша устните становища на страните по главното производство, на датското правителство, за което се явява г-н Joergen Molde, в качеството на представител, на германското правителство, на нидерландското правителство, за което се явява г-н T. Heukels, в качеството на представител, и на Комисията в съдебното заседание на 3 юли 1991 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание на 17 септември 1991 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С Решение от 28 юни 1990 г., получено в Съда на 5 юли същата година, Cour de cassation de Belgique (Касационен съд на Белгия) поставя по силата на член 177 от Договора за ЕИО преюдициален въпрос относно тълкуването на членове 48, 59, 67 и 106 от Договора за ЕИО.

2. Този въпрос възниква в рамките на спор между г-н Bachmann, германски гражданин, който е нает на работа в Белгия, и белгийската държава относно отказа на Directeur des Contributions Directes (Директор по прякото облагане) в област Брюксел-I за допускане на приспадане от неговите цялостни професионални доходи за периода 1973 г. – 1976 г. на платени в Германия вноски съобразно осигурителните договори за болест и инвалидност и договор за животозастраховане, сключени преди неговото идване в Белгия.

3. Този отказ е основан на член 54 от Code des Impôts sur les Revenus (Кодекс за подоходното облагане, наричан по-нататък „CIR”), който се прилага в случая по главното производство и предвижда, че само доброволни осигурителни вноски за болест и инвалидност, платени в дружество за взаимно осигуряване, признато в Белгия, и вноски за пенсионно осигуряване и животозастраховане, платени в Белгия, могат да се приспадат от професионалните доходи.

4. Г-н Bachmann предявява иск срещу упоменатото решение пред Cour d'appel de Bruxelles. При отхвърлянето на този иск той обжалва пред Cour de Cassation, който решава да спре производството до произнасяне на Съда по следния въпрос:

„Съвместими ли са разпоредбите на белгийското право, които в областта на подоходните данъци подчиняват правото на приспадане на осигурителни вноски за болест и инвалидност или на вноски за пенсионно осигуряване или животозастраховане на условието за плащане на вноските „в Белгия”, с член 48, член 59 (по-специално неговата първа алинея), член 67 и член 106 от Римския договор?”

5. За по-широко изложение на фактите по спора, за хода на производството, както и за представените пред Съда писмени становища на страните се прави препратка към доклада от съдебното заседание. Тези елементи от преписката се упоменават единствено в необходимата степен по преценка на

6. От самото начало трябва да се отбележи, че Съдът не може да се произнесе в рамките на производство, основано на член 177 от Договора за ЕИО по съвместимостта на правилата на вътрешното право с разпоредбите на правото на Общността, но може да предостави на националния съд всички съществени елементи относно тълкуването на правото на Общността, с оглед да подпомогне този съд да направи преценка на съвместимостта на тези правила с упоменатите разпоредби на правото на Общността.

7. Следователно, Съдът е на мнение, че с преюдициалния въпрос националният съд по същество иска да узнае дали членове 48, 59, 67 и 106 от Договора трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат законодателството на държава-членка да подчини правото на приспадане на осигурителните вноски за болест и инвалидност или вноските за пенсионно осигуряване и животозастраховане на условието вноските да бъдат заплащани в тази държава.

По член 48 от Договора

8. Белгийското правителство отбелязва, че въпросните разпоредби се прилагат независимо от националността на работниците, дали те са белгийски граждани или граждани на други държави-членки, които избират да запазят ползите от сключени преди договори в чужбина, и че твърдението на Комисията, според което тези разпоредби действат по-специално в ущърб на данъчнозадължените лица, които са граждани на другите държави-членки, е неоснователно.

9. При все това, трябва да се отбележи, че работници, които са упражнявали професионална дейност в държава-членка и които впоследствие са били наети или търсят работа в друга държава-членка, обикновено се предполага, че сключват своите договори за пенсионно осигуряване или животозастраховане или своите осигурителни договори за инвалидност и болест с осигурители, установени в първата държава. Следователно, съществува риск въпросните разпоредби да действат по-специално в ущърб на тези работници, които по общо правило са граждани на други държави-членки.

10. Що се отнася до договорите за пенсионно осигуряване или животозастраховане, белгийското правителство изтъква, че докато гражданите на другите държави-членки, които са наети в Белгия и които са страни по такива договори, които са сключени преди това в друга държава-членка, не могат да приспаднат техните вноски от цялостния облагаем доход в Белгия, независимо че по силата на член 32а, добавен към CIR със Закона от 5 януари 1976 г. (*Moniteur belge* от 6 февруари 1976 г., стр. 81), пенсиите, годишните ренти, капиталовите суми или сумите при предсрочно прекратяване на полици, които се изплащат от осигурителите съгласно тези договори, не представляват облагаем доход. Ако при връщане в своята страна на произход работниците трябва да платят данък върху подобни суми, това задължение не произтича от някакво ограничение на свободното движение на работници, установено от белгийското право, а от липсата на хармонизация на данъчното законодателство на държавите-членки.

11. Този довод не може да бъде приет. Обикновено гражданите на други държави-членки, които след като са работили в Белгия, се завърнат в своите

държави на произход, където платимите от страна на осигурителите суми се облагат с данък, и които, следователно, нямат възможност да приспаднат своите вноски за целите на подоходния данък, без да получат съответната полза от освобождаване от облагане на платимите от осигурителите суми. Докато това положение е следствие от липсата на хармонизация на данъчното законодателство на държавите-членки, подобна хармонизация не може да представлява предварително условие за прилагането на член 48 от Договора.

12. По отношение на осигуряването за инвалидност и болест, белгийското правителство оспорва, че разглежданите разпоредби не представляват ограничение на свободното движение на работници, доколкото гражданин на Общността, който желае да приеме работа в Белгия лесно може да прекрати своя трудов договор и да сключи нов договор с дружество за взаимно осигуряване, признато в Белгия, с оглед ползване от правото на приспадане. Освен това, той обикновено ще направи това, тъй като покритието на подобно осигуряване попада в системата за задължително осигуряване, която е различна в различните държави-членки.

13. Съдът също не може да приеме този довод. Задължението за прекратяване на договор, сключен с осигурител, установен в държава-членка, за придобиване на право на данъчно приспадане, предвидено в друга държава-членка, при обстоятелства, в които засегнатото лице смята, че продължаването на действието на подобен договор е в негов интерес, представлява, предвид на съпътстващите уреждания и разходи, ограничение на неговото свободно движение.

14. Белгийското, германското, нидерландското и датското правителство смятат, че разпоредби като тези, упоменати от националния съд, във всеки случай са оправдани от съображения от обществен интерес.

15. Германското правителство отбелязва в тази връзка, че по отношение на осигуровките за пенсия и живот, както и осигуряване за болест и инвалидност, практиката на Съда сочи, че държавите-членки могат да подчинят сключването на осигурителни договори с осигурител, установен в друга държава-членка, на система от споразумения, за да се защитят потребителите в тяхното качество на титулярите на полици и осигурени лица (вж. Решение от 4 декември 1986 г. по дело Комисия/Германия, 205/84, Recueil, стр. 3755, точка 49). Ако държавите-членки не са задължени да допускат сключването на осигурителни договори, които не отговарят на това условие, те не са задължени да предоставят данъчни предимства във връзка с подобни договори.

16. Съдът не може да приеме този довод. Щом при липсата на мерки на Общността за хармонизация държавите-членки могат, с оглед гарантиране на закрилата като потребители на осигурените лица и титулярите на полици, да подчинят сключването на някои осигурителни договори на условието даден осигурител да има сключено споразумение, не може да се прави позоваване на подобен обществен интерес като основание за отказа да се признае съществуването на осигурителни договори, сключени с осигурители, установени в друга държава-членка, докато титулярът на полица е пребивавал там.

17. Белгийското, нидерландското и датското правителство смятат, че разпоредби като тези, които се съдържат в член 54 от CIR са необходими, първо, предвид трудността, ако не и невъзможността, от проверяване на сертификатите във връзка с плащането на вноски в други държави-членки и, второ, предвид необходимостта да се гарантира единството на данъчната система във връзка с осигуряването за пенсия и живот.

18. Що се отнася до ефективността на данъчния надзор, трябва да се отбележи, че Директива 77/799/ЕИО на Съвета от 19 декември 1977 г. относно взаимопомощта между компетентните органи на държавите-членки в областта на прякото данъчно облагане (ОВ L 336, стр. 15, наричана по-нататък „Директивата“), държава-членка може да се позове на нея, за да се провери дали плащанията са направени в друга държава-членка, когато е необходимо, както е в случая по главното производство, тези плащания да бъдат взети предвид, за да се прецени правилно дължимия подоходен данък (член 1, параграф 1).

19. Въпреки това белгийското правителство изтъква, че някои държави-членки нямат правна основа за изискване от осигурителите на необходимата информация за надзор върху плащания, направени на тяхна територия.

20. В тази връзка трябва да се отбележи, че член 8, параграф 1 от Директивата не налага задължение на данъчните органи на държавите-членки за сътрудничество, когато техните закони или административни практики препятстват компетентните органи при извършване или събиране или използване на информация от тези държави за собствени цели. Въпреки това, невъзможността да се изисква подобно сътрудничество не може да оправдае липсата на право на приспадане на осигурителни вноски. Нищо не може да попречи на въпросните данъчни органи да изискат от заинтересованото лице доказателства, които сметнат за необходими, и ако е уместно, да откажат приспадането, когато подобни доказателства не са представени.

21. Що се отнася до нуждата да се съхрани единството на данъчната система, Съдът поддържа в своето Решение, произнесено на същия ден по дело Комисия/Белгия (С-300/90), че в белгийската правна система съществува връзка между правото на приспадане на вноски и задължението да се облагат суми, които са платими от осигурителите съгласно договорите за пенсионно осигуряване и животозастраховане. Съгласно упоменатия по-горе член 32а от CIR, пенсиите, годишните ренти, капиталовите суми или сумите при предсрочно прекратяване на полици съгласно договорите за животозастраховане са освободени от данъчно облагане, когато не е налице приспадане на вноски съгласно член 54.

22. Следователно, при подобна данъчна система загубата на приходи в резултат на приспадане на животозастрахователни вноски – които включват вноски за пенсионно осигуряване и животозастраховане – от цялостния облагаем доход се компенсира от облагането на пенсиите, годишните ренти или капиталовите суми, платими от страна на осигурителите. Когато подобни вноски не са приспаднати, тези суми са освободени от данъчно облагане.

23. Следователно, единството на подобна данъчна система, формулирането на която е задача на всяка държава-членка, предполага в случай, че държава е задължена да допусне приспадането на животозастрахователни вноски, платени в друга държава-членка, тя трябва да може да обложи сумите, платими от осигурителите.

24. Задължението на осигурителя да плати подобен данък не може да представлява достатъчна гаранция. Ако задължението не бъде изпълнено, ще бъде необходимо да бъде изпълнено принудително в държавата-членка, в която осигурителят е установен, и доста далеч от проблемите, с които се сблъсква държава при установяването на съществуването и сумата на плащанията, направени от осигурителите, установени в друга държава, не е изключено тогава съображенията за обществен ред да попречат на възстановяването на данъка.

25. Навярно е възможно по принцип подобно задължение да се съпътства от депозит от осигурителя като гаранция, но това ще представлява допълнителен разход за осигурителя, който трябва да се прехвърли върху осигурителните премии, и в следствие осигуреният, който може освен това да бъде субект на двойно данъчно облагане за сумите, платими съгласно договорите, ще престане да има какъвто и да е интерес да поддържа последните.

26. Вярно е, че съществуват двустранни споразумения между някои държави-членки, които позволяват приспадането за данъчни цели на вноски, които са плащани в друга държава, страна по споразумението, различна от тази, в която е предоставено предимството и която признава правомощието само на една държава да облага сумите, платими от осигурителите съгласно сключените споразумения. Обаче, подобно решение е възможно само посредством подобни споразумения или с предприемането от Съвета на необходимите мерки за съгласуване или хармонизация.

27. Следва, че в настоящото състояние на правото на Общността, не е възможно да се гарантира единството на подобна данъчна система посредством мерки, които са по-малко ограничителни от тези, разглеждани в спора по главното производство, и че последиците от всякакви други мерки, които гарантират възстановяването от въпросната държава на дължимия данък съгласно нейното законодателство на суми, които са платими от осигурителите съобразно сключените с тях споразумения, в крайна сметка ще наподобяват последиците, които са следствие от липсата на право на приспадане на вноски.

28. В светлината на предходното, трябва да се признае, че в областта на пенсионното осигуряване и животозастраховане разпоредби като тези в белгийското право се оправдават от нуждата за гарантиране единството на данъчната система, от която те са част, и че подобни разпоредби, следователно, не противоречат на член 48 на Договора.

29. При все това, трябва да се отбележи, че член 32а от CIR се прилага от 1975 г. и следователно той обхваща само част от въпросния период. Националният съд трябва да прецени, въз основа на предходния анализ, дали по отношение на

упоменатия период, упоменатите от него разпоредби са били необходими за постигане на посочената по-горе цел за закрила на обществения интерес.

30. Националният съд също трябва да прецени дали, по отношение на осигуряването за болест и инвалидност, упоменатите разпоредби също са необходими за постигането на тази цел.

По член 59 от Договора

31. Трябва да се отбележи, че разпоредби като тези на белгийското право представляват ограничение на свободното предоставяне на услуги. Разпоредби, които изискват даден осигурител да бъде установен в държава-членка като условие за ползването на осигурените лица от някои данъчни приспадания в тази държава, действат възпиращо спрямо тези, които се осигуряват при осигурители, установени в друга държава-членка, и по този начин представляват за последните ограничение на свободното на предоставяне на услуги.

32. Съгласно практиката на Съда (вж. упоменатото по-горе Решение от 4 декември 1986 г. по дело Комисия/Германия, 205/84, Recueil, стр. 3755, точка 52), изискването за установяване е съвместимо с член 59 от Договора, когато то представлява условие, необходимо за постигането на преследвана цел от обществен интерес.

33. Както е видно от предходния анализ, такъв е случаят по отношение на и пенсионното осигуряване и животозастраховане за периода след 1975 г. Що се отнася до предходните години, и доколкото се засяга осигуряването за болест и инвалидност, националният съд трябва да прецени дали упоменатите от него разпоредби също са необходими за гарантиране на единството на данъчната система, от които те са част.

По член 67, параграф 1, и член 106 от Договора

34. Разпоредби като тези, които се съдържат в член 54 от CIR, не са несъвместими с членове 67 и 106 от Договора. В тази връзка само трябва да се отбележи, че първо, член 67 не забранява ограничения, които не се отнасят до движението на капитал, но които следват косвено от ограничения на други основополагащи свободи, и, второ, разпоредби като оспорваните пред националния съд не изключват заплащането на осигурителни вноски при осигурители, установени в друга държава-членка, нито тяхното заплащане във валутата на държавата-членка, в която е установен осигурителя.

35. Следователно, отговорът на поставения от националния съд въпрос е, че членове 48 и 59 от Договора не допускат законодателството на държава-членка да подчинява правото на приспадане на осигурителни вноски за болест и инвалидност или вноски за пенсионно осигуряване или животозастраховане на условието тези вноски да бъдат заплащани в тази държава. При все това, същото условие може да бъде оправдано от нуждата за гарантиране на единството на приложимата данъчна система. Членове 67 и 106 от Договора за ЕИО допускат подобно законодателство.

По съдебните разноски

36. Разходите, направени германското, датското и нидерландското правителство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпроса, поставен пред него от Cour de cassation de Belgique с Решение от 28 юни 1990 г., реши:

Членове 48 и 59 от Договора не допускат законодателството на държава-членка да подчинява правото на приспадане на осигурителни вноски за болест и инвалидност или вноски за пенсионно осигуряване или животозастраховане на условието тези вноски да бъдат заплащани в тази държава. При все това, същото условие може да бъде оправдано от нуждата за гарантиране на единството на приложимата данъчна система. Членове 67 и 106 от Договора за ЕИО допускат подобно законодателство.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 28 януари 1992 година.

Подписи